

LUNDS
UNIVERSITET

Riddaren i skinande rustning: Narrativ om krig och intervention i Americas Army Comics

Carl Magnus Sjögren

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSG20
Termin: höstterminen 2013
Handledare: Andreas Tullberg
Omfång: 9 935 ord

Abstract

Min uppsats *Riddaren i skinande rustning* handlar om narrativ kring humanitära interventioner och hur USA gestaltar sin arméreklam. Det digitala seriealbumet *Americas Army Comics* är den amerikanska arméns officiella serietidning, utgiven av militären och serieförläggaren IDW Publishing. Min undersökning studerar arméns narrativ om den amerikanska interventionen och arméns betydelse för sin omvärld. I min undersökning analyseras de amerikanska skildringarna av kriget och arméns uppgift utomlands. Den tecknade serien *Americas Army* har ett uttalat utbildningssyfte, nämligen att visa upp den amerikanska soldatens uppoffrande och den amerikanska arméns arbetskodex dvs. ära och heder. Jag menar att den har ett säljande syfte och är framförallt riktad till framtida rekryter.

Nyckelord: Manlig humanitarism, Americas Army Comic, statliga informativa tecknade serier, riddaren i skinande rustning, humanitär intervention, riddaren i skinande rustning

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Problemformulering, syfte och frågeställningar	2
1.2	Material och avgränsningar	3
2	Teori och metod	6
2.1	Rekrytering med hjälp av soft power och riddaren i skinande rustning	6
2.2	Narrativ om krig	7
2.3	Begrepp	8
3	Historisk bakgrund	10
4	Tidigare forskning	13
5	Undersökning	15
5.1	Riddaren i skinande rustning	15
5.2	Fienden och symboler för hjälplöshet: Den andre i AA Comics	25
6	Sammanfattning och slutsatser	30
	Referenser	33

1 Inledning

Den här uppsatsen handlar om humanitära interventioner och narrativen kring dem. Mitt källmaterial är en statlig serietidning som heter *America's Army the graphic novel*. Jag har i min uppsats studerat serietidningen och sett att det språk som används för rekrytering av nya soldater är berättelser om hjältedåd och intervention. AA Comics handlar om en väpnad konflikt i Östeuropa där USA tvingas intervensera militärt för att förhindra ett folkmord. Jag använder Anne Orfords narrativanalys om interventioner för att undersöka vad det är USA:s armé berättar för unga människor om kriget och det amerikanska uppdraget utomlands. Jag har tolkat AA Comics som en reklamserie och undersöker därför hur unga människor lockas till värvningskontoren i det här materialet. Americas Army är gratis på internet och ges ut av den amerikanska armén i samarbete med serieförläggaren IDW Publishing.

Den amerikanska staten ger främst ut serier för att utbilda sina medborgare och berätta om förhållningssätt som medborgaren ska ha. Exempelvis har USA gett ut serier som har handlat om hur medborgaren skyddar sig emot bombanfall eller de faror som finns med drogmissbruk.¹ Under krig så har USA gett ut krigsserier för att vinna stöd till sin utrikespolitik, sprida propaganda bakom fiendens linjer och rekrytera nya soldater.² Tecknade serier har använts på det här sättet som propagandaverktyg sedan första världskriget.³ Jag undersöker i min uppsats hur den informativa reklam och upplysningsserien AA Comics framställer den amerikanska soldaten och hans uppdrag utomlands. Jag undersöker närmare bestämt de narrativ, dvs. de berättelser och budskap som den förmedlar till läsaren.

¹ Graham, Richard L 2010, s. 13

² Graham, Richard L, 2010s. 15

³ Graham, Richard L 2010 s. 15

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Jag kommer i det här avsnittet att berätta om mitt vetenskapliga problem, mitt syfte och mina frågeställningar. Enligt den amerikanska serieexperten professor Richard L. Graham är de tecknade statliga serierna ett sätt för USA att kommunicera med sina medborgare.⁴ De tecknade serierna beskriver enligt Graham statens idé om hur det ideala samhället ska se ut men berättar också om statens synpunkter och värderingar vid olika historiska tidpunkter.⁵ Serierna berättar också om statliga önskemål och om hur och om vad den amerikanska staten väljer att kommunicera med det amerikanska folket. De statliga serierna berättade exempelvis i början av 2000-talet om USA:s syn på homosexuella i militären när staten gav ut en informativserie om *Don't Ask Don't Tell*, där serien försökte förklara regelverket. Den här serien som blev beställd vid Clintons tid vid makten blev snabbt indragen av Bush-administrationen.⁶

Den mest flitiga serieskaparen bland de amerikanska myndigheterna är alltså Pentagon. Det är det amerikanska försvarshögkvarteret som fortsätter att ge ut serier och det är denna organisation som gör det i högst omfattning. Under många av USA:s konflikter har de statliga tecknade serierna använts som propaganda i fiendeland samt för att underlätta rekryteringen men också för att legitimera krigandet.⁷ I propagandaform fortsätter tecknade serier att spela en roll i ockuperade stater eller i amerikanska intressesfärer. Denna roll har serier haft under lång tid. På 1980-talet så släppte den amerikanska regeringen en tecknad serietidning över Grenada, där USA beskrev den staten som särskilt grym. I serien beskrev USA att kvinnor misshandlades och våldtogs i Grenada.⁸ Under Irakkriget beställde den amerikanska armén en serie för irakiska barn, där syftet var att se till att barnen inte riktade pistoler mot de amerikanska soldaterna och att dem borstade tänderna om kvällarna.⁹

⁴ Graham, Richard 2010. s. 13

⁵ Graham, Richard L 2010, s. 13

⁶ Graham, Richard L 2010, s. 13

⁷ Graham, Richard 2010, s. 15

⁸ Friedman, Herbert A. <http://www.psywarrior.com/GrenadaHerb.html> *United states Psy Op in Grenada*

⁹ Graham, Richard L. 2010. s. 9

Syftet med den här undersökningen är att söka efter och pröva Anne Orfords teorier på ett rekryteringsmaterial om intervention som har ett tydligt västperspektiv. Orford menar att narrativ om intervention är vanligt förekommande inom populärkulturen och politiken. Det är därför intressant att tillämpa dem här teorierna på AA Comics eftersom serien har en statlig avsändare och har medborgarna som mottagare. Serierna är det medium som USA väljer att kommunicera med sina medborgare.¹⁰ AA Comics handlar om en humanitär intervention på ett land i Östeuropa. Staten är avsändare. Alltså finns det ingen mellanhand som inom film eller inom litteraturen.¹¹ Staten har gett ut den här och godkänt det innan publicering. Detta gör det legitimt att pröva Orfords narrativanalys och se om hennes teorier stämmer.

Jag kommer i min studie vidare att undersöka hur USA:s armé framställer sina soldater och sin fiende i Americas Army, dvs. närmare studera den information som förmedlas till befolkningen i dessa tecknade serier. Ingen forskare har hittills, åtminstone inte till min kännedom, studerat framställningen i Americas Army. Jag har sökt igenom internet, men jag har inte kunnat hitta någon som har använt det här materialet. Materialet ger delvis svar på hur den amerikanska staten vill få oss att betrakta den amerikanska soldaten och hans fiende.

Detta är frågeställningarna i min undersökning: *Vad är en hjälte i Americas Army? Med vilket språk och vilka bilder lockas unga människor till värningskontoren i serien? Hur gestaltas fienden och vilka konsekvenser får detta för skildringar av den amerikanska armén och den enskilde soldaten? Vilka likheter finns i Americas Army med Anne Orfords teorier om nya interventionsnarrativ?*

1.2 Material och avgränsningar

Jag kommer i den här materialdiskussionen att börja med att berätta om serier i informationssyfte. Efter det kommer jag att berätta om varför jag har tolkat AA Comics som

¹⁰ Graham, Richard 2010. s. 12

¹¹ Nieborg, David, s. 37

reklam och rekryteringsmaterial. Nils Bejerot delar i boken *Serier* in serietidningar i informationssyfte in i fyra kategorier. Bejerots kategorier är politiska serier, instruktionsserier, reklamserier och upplysningsserier.¹² Politiska serietidningar vill påverka oss i en politisk riktning. Ett typiskt exempel på en sådan tecknad serie är Harry S Trumans biografiska serietidning ifrån 1948.¹³ I *Harry S Trumans liv* framställde Presidenten sig själv som en bra människa och ledare vilket fick konsekvenser för hans valresultat. Han vann sensationellt med stor marginal över motståndaren Dewey i presidentvalet 1948.¹⁴ Serien var framgångsrik i att nå de samhällsklasser som andra valmetoder hade gått bet på. Den andra genren är utbildande serier.¹⁵ Utbildande serier anses av statsmakten vara lätta att läsa och har använts bland annat för att varna i barn i tredje världen för minor och attackerat drogindustrin i USA.¹⁶

Om vi tillämpar Bejerots mall för politiska serier på Americas Army så ser vi att den inte fyller den mallen fullständigt. Vissa av seriens nummer har en propaganda-tendens. Men inte alla fyller den här uppgiften. Vissa av seriens nummer fungerar som ren underhållning, andra är undervisande om de vapen som armen besitter och andra är ren reklam kring armélivet. Americas Army har ett par tendenser till propaganda. I ett par nummer framställs de amerikanska motiven som något som skulle kunna beskrivas som propaganda, dvs. med ett annat ord en sorts reklam och lögn. Men det viktigaste i AA Comics är framförallt att sälja in arméns livsstil.

Den här undersökningen studerar framförallt den amerikanska statliga tecknade serieproduktionen och framförallt den produktion av serier som riktas mot den egna befolkningen.¹⁷ Serier som riktas utåt, såsom exempelvis PSYOP-serier, kommer inte att bli fokus för denna undersökning. Denna typ av serier är fortfarande extremt svår att få tag på och används fortfarande av styrkorna i Afghanistan och på platser som USA vill motverka terrorismen.¹⁸ Men de statliga serierna som riktas inåt är oerhört lättåtkomliga och kan läsas av alla på internet.¹⁹

¹² Bejerot, Nils 1954, s. 66-73

¹³ Bejerot, Nils 1954, s. 66

¹⁴ Bejerot, Nils 1954, s. 66

¹⁵ Helena Magnusson, 2005, s. 221

¹⁶ Richard L Graham, s. 11

¹⁷ Graham, Richard L, s. 12

¹⁸ Rouse, Ed. *Comic book psy warrior*

¹⁹ Internet-länk till Government comics collection (hämtad 2014-01-06):

<http://contentdm.unl.edu/cdm/search/collection/comics>

I de serier som riktas inåt landet, oftast upplysningsserier, kommunicerar USA med sina medborgare. I de tecknade serierna berättar USA om dess vision om det ideala samhället och undervisar medborgarna om hur man ska nå dit. Men under krig används tecknade serier av USA för att propagera och värva soldater. Enligt den amerikanske professorn Richard Graham har alla grenar av de amerikanska väpnade styrkorna någon gång använt serier för rekrytering och propaganda.²⁰

Jag har tolkat AA Comics som ett säljande material eftersom den försöker höja statusen kring soldatyrket. I ett uttalande av författaren Zachary Sherman beskriver han hur han har retat sig på att populärkulturen gestaltar amerikanska soldater som psykopater.²¹ Han vill istället gestalta dem som han ser soldaterna. Soldaterna offrar sig själva i serierna för det amerikanska samhällets säkerhet.²² Enligt Sherman är det inte något ofint med att tillhöra soldatskrået. Snarare tvärtom, soldater är i serien beundransvärda.²³

Seriens författare hävdar bestämt att den främst riktar sig till militärentusiaster och inte försöker påverka eller sälja armélivet. Men det är tydligt efter att jag har gått igenom materialet att serien visst försöker rikta sig emot personer som saknar samhällelig status. Nummer 2 i serien handlar om en karaktär som saknar samhällets respekt och den sprider också reklam om gemenskap, hjältedåd, professionalism och hög samhällelig status. Huvudpersonen i nummer 2 är en slarver som saknar möjlighet att genomföra sin dröm att bli läkare. Men i militären blir detta genast genomförbart. Serien är också del av en lång tradition av arméserier som har syfte att rekrytera.

²⁰ Graham, Richard L 2010, s. 12

²¹ Wired, 2012

²² Sherman, Zachary, AA Comics nr 8, s. 20

²³ Sherman, Zachary. AA Comics nr 2. s. 16

2 Teori och metod

2.1 Rekrytering med hjälp av soft power och rid-daren i skinande rustning

Enligt Anne Orford beskrivs i politiken och i populärkulturen idag ett narrativ om den humanitära interventionen som en manlig intervention på ett kvinnligt offer.²⁴ Läsaren ska identifiera sig med en man som står för civilisationen och för de liberala västliga värderingarna. I Orfords teorier framställs det internationella samfundet som enat, och försöker gemensamt att vrida klockan rätt. Fiendestaten är alltid beskriven som korrupt och det är den samlade världens uppgift att rätta till detta.

Militären vill sälja armélivet i serien men använder berättelserna om intervention för att åstadkomma detta. Jag använder därför en kombinerad teori i min uppsats från ett par författare för att kunna ringa in materialet så gott som möjligt. Den ena delen av min teori är spridande av arméideologi i samhället genom användande av soft power. I artikeln *Empower yourself* av David Nieborg beskriver författaren hur den amerikanska staten använder mjuka värden för att rekrytera och sprida reklam om armén med hjälp av exempelvis datorspel och nedladdningsbara applikationer på internet.²⁵ I den amerikanska ”mjuka” propagandan berättar USA om den egna arméideologin. Man ligger betoningen på arméns viktgaste seder och ideal.²⁶ Följderna av användning av mjuka maktmedel leder till en militarisering av samhället.²⁷ Armén vill med mjuka maktvärden sälja arbetet som militär i materialet. Man gör detta med hjälp av narrativ om intervention och heroism. Min andra teori är hjälteteori utifrån Anne Orfords artikel *Muscular Humanitarianism*. Läsaren ska identifiera sig med en manlig hjälte i krig i detta material.

²⁴ Orford, Anne 1999. s. 680

²⁵ Nieborg, David B, s. 37

²⁶ Nieborg, David B, s. 36

²⁷ Nieborg, David B *Empower yourself*, s. 1

Han representerar västerlandet och dess liberala värderingar.²⁸ Likt datorspelet Americas Army läggs tungvikten på rekrytering och soldatyrkets höga status.²⁹

2.2 Narrativ om krig

I den här delen av min uppsats kommer jag att berätta om min metod. Jag studerar berättelsernas handling i AA Comics genom att jämföra den med Orfords teorier. Även om Orford uppmanar IR-teoretiker att börja använda hennes teorier lämpar de sig fortfarande väldigt väl för att studera fiktion. Jag prövar i min uppsats Orfords teorier om narrativ kring interventioner genom att jämföra med handlingen i AA Comics nummer för nummer. Jag har vidare delat in Orfords begrepp i två avsnitt där jag jämför berättelserna i Americas Army med Orford och identifierar ett par motiv.

Hennes narrativanalys och begrepp som maskulin humanitarism ligger väldigt nära AA Comics. De narrativ som jag söker efter är beskrivningar av soldater, kvinnor och fienden. Mitt första empiriska avsnitt handlar om den amerikanske soldaten, som jag närläser med hjälp av juristen Anne Orfords teorier om populärkulturella narrativ om krig. Med Anne Orfords teorier om narrativer kommer jag att få en tydlig jämförelsepunkt. Jag analyserar bilder och texter gemensamt eftersom serier enligt Helena Magnusson bland annat kommunicerar med både bilder och ord.³⁰

Metodologiskt studerar jag både bilder och ord i materialet, då jag menar likt litteraturvetaren Helena Magnusson att tecknade serier arbetar med kommunikation genom båda dessa.³¹ Min studie är teoriprovande och är en kombination av flera författares teoretiska ramverk. Min teori är en kombination av flera författares teoretiska ramverk eftersom jag vill täcka in America Army så väl som möjligt.

²⁸ Orford, Anne 1999. s. 680

²⁹ Niebord, David B. s. 37

³⁰ Magnusson, Helena 2010. s. 221

³¹ Magnusson, Helena, 2010. s. 221

2.3 Begrepp

Jag kommer nu att berätta om de begrepp som jag använder i min analys. De begrepp som jag analyserar här har en central betydelse i min uppsats.

maskulin humanitarism och riddaren i skinande rustning

I artikeln *Musculine Humanitarism* försöker Anne Orford att sammanställa en teoretisk apparat för studier av interventionsnarrativ inom forskningsområdet internationella relationer. Hon menar att detta saknas inom IR-teorin men är väldigt framstående inom litteratur och filmvetenskapen. Hon menar att det finns rasistiska och imperialistiska tendenser kring vårt berättande om den humanitära interventionen. Berättandet som finns i popkulturen och inom politiken om humanitära interventioner berättar huvudsakligen en historia om en manlig västerländsk soldat som intervenerar för de mänskliga rättigheterna. Den manlige soldaten står för de västerländska liberala idealen och blir en personifikation av det som fienden inte är. Genom att bekämpa det onda blir den amerikanska armén genast god. Detta hängs upp på begreppet humanitära interventioner. I Anne Orfords artikel diskuterar hon att användandet av våld kan vara problematiskt ur ett människorättsperspektiv. Möjligheten finns att en humanitär intervention bryter emot idén som den är tänkt att försvara.³² Men trots att de lärde debatterar om begreppet finns det gott om exempel om skildringar i populärkulturen om det. Berättelsen följer ofta en tydlig dramatisk struktur. Ofta handlar det om en grym diktator som hotar den liberala världsordningen, något som till varje pris måste stoppas.³³ När de väpnade styrkorna placeras ut är det inte för att beskydda staters intressen, utan snarare för att beskydda människors rättigheter och liv. Begreppet riddaren i skinande rustning är fritt översatt ifrån engelskan.³⁴

Propaganda och reklam

Lundaprofessorn Dick Harrison definierar i artikeln *propagandans ansikte* från 2001 propaganda som en sorts reklam och ofta en regelrätt lögn.³⁵ Propaganda betyder i min

³² Orford, Anne 1999. s. 680

³³ Orford, Anne 1999, s. 696

³⁴ Orford, Anne 1999, s. 692

³⁵ Harrison, Dick. 2001 .

uppsats betyder vässade skildringar för att framställa sig själv i så god dager som möjligt. Propaganda är ett aktivt ljugande där avsändare hoppas att lögnen ska sjunka in efter att den har berättats tillräckligt många gånger.³⁶

Soft Power och statligt reklammaterial

Jag ska i det här avsnittet förklara vad jag menar med makt. När jag använder ordet makt i min uppsats, menar jag statligt påverkande som har möjlighet att påverka hur människor tänker och resonerar.³⁷ Americas Army skriver aldrig ”Join the army”. Den skriver i sina reklamblad ”army strong”. Den påverkar hur vi tänker genom användandet av bilder om de svagas utsatthet och fiendens grymhet och brutalitet. Unga soldatanspirerande amerikaner eller en intresserad allmänhet får presenterade en underhållande historia som syftar till att intresseväcka läsaren till att börja se armén som en möjlig karriär. Väldigt lite tid läggs på att formulera argumentation om fienden eller den amerikanska armén.

³⁶ Harrison, Dick 2001

³⁷ Badersten, Johan, Gustafsson. Vad är statsvetenskap, s. 51

3 Historisk bakgrund

I det här avsnittet kommer jag att berätta om den tecknade serien som ett statligt informationsverktyg och hur den tecknade serietidningen har fått den här rollen. Användandet av bilder i krigföringen har en lång historia. Genom världshistorien har stater använt politiska karikatyrer som ett vapen i deras krig. Detta fick sin kulm under första världskriget. När intresset för kriget i de flandriska skyttegravarna danade började den brittiska propagandamaskinen att arbeta på högvarv.³⁸ Den bildform som då användes var postern, där den tyska nationen blev angripen och avhumaniserad. Den tyska nationen och dess soldater liknades med djur. Denna propagandaindustri var något som imponerade den framtida diktatorn Adolf Hitler.³⁹

Graham anmärker i sin bok att det är anmärkningsvärt att USA valde serietidningen som kanal för kommunikation med sin befolkning. Detta är en litteratur som ofta anklagas för att läsas av antingen dumma människor eller barn. Dess breda användning både utomlands och nationellt under en sådan lång tid tyder dock på att den har väldigt framgångsrik.⁴⁰ Americas Army är inte någon nyskapelse. Serier har varit ett amerikanskt kommunikationsmedel från statligt håll sedan första världskriget men fick sitt stora genombrott under det andra världskriget. Andra världskriget var seriepropagandas guldålder och i nästan samtliga nummer som publicerades tog serieförlag ställning.

Men redan innan USA drogs in i kriget hade privata serieförlag valt sida.⁴¹ I den amerikanska seriepressen var detta något helt nytt. Tidigare hade det enligt Bejerot varit en oskriven lag att inte propagera politiskt i serier. Men nu när hotet ifrån nazismen var påtagligt ändrade serierna kurs.⁴² Seriernas budskap var tydliga. De västeuropeiska de-

³⁸ Schliefer, Ron. s. 1

³⁹ Schliefer, Ron s. 1

⁴⁰ Graham, Richard L 2010, s. 9

⁴¹ Lowitz, Paul s. 11

⁴² Bejerot, Nils 1956, s. 66-67

mokratierna var goda och axelmakterna var onda.⁴³ Men de privata seriehusen räckte inte för det propagandabehov som den amerikanska staten hade under kriget. När väl USA blev en krigförande part i andra världskriget värvades Kalle Anka, Stålmannen och många andra popkulturella figurer till kriget. I en seriestripp krossade stålmannen atlantvallen, långt innan hans landsmän skulle landstiga på Normandie sommaren 1944.

44

Det var under denna tidsperiod som den amerikanska staten började ge ut egna serier. USA:s armé och politiska ledning var frustrerad med att de privata serierna framställde japaner som helt underlägsna den amerikanska militärmakten. USA:s armé fruktade att de här serierna som i mångt och mycket konsumerades av soldater och framtida sådana, skulle leda till lathet och ett underskattande av fienden. Därför började man ge ut egna serier.⁴⁵ De statliga krigsserierna var färgade av sin tids rasistiska föreställningar om den andre, japanen.⁴⁶ Efter kriget fortsatte staten att ge ut serier. De flesta av dem för det militära. Serierna fanns på militärbaser, dem fanns i ockuperade stater. De fyllde en rad funktioner. De berättade hur man rengjorde sina vapen, varför USA befann sig i krig och det stora farliga med droger.

Tecknade serier har varit ett effektivt verktyg för USA, enligt Graham.⁴⁷ Enligt Graham har alla grenar av de amerikanska väpnade styrkorna gett ut tecknade serier för att rekrytera och propagera för den amerikanska utrikespolitiken någon gång under serietidningens hundraåriga historia.⁴⁸ Informativa serier är ett bra sätt för stater att få ut information och reklam. Kriget mot terrorismen har varit det längsta i USA:s historia. Befolkningen är krigstrött och stödet för krigen är i fritt fall. Det här källmaterialet berättar om hur den amerikanska staten vill framställa armén till den egna civilbefolkningen och den amerikanska arméns funktion i den internationella politiken.

⁴³ Magnusson, Helena 2005. s. 115

⁴⁴ Graham Richard L s. 19

⁴⁵ Graham, Richard L. s.19

⁴⁶ Graham Richard L s. 19

⁴⁷ Graham, Richard L 2010, s. 13

⁴⁸ Graham, Richard L. 2010. s. 11

US Army är den armé i världen som har störst budget för reklam något som arméns kollegor är väldigt avundsjuka på.⁴⁹ USA har under dem senare åren använt mjuka maktmedel för att rekrytera och värva ungdomar till militären. Sedan 2002 driver US Army datorspelet Americas Army, som är systerprodukten till den här uppsatsens källmaterial. I artikeln Enpower yourself, defend freedom beskriver forsakren att många av dagens arméer är avundsjuka på USA. Med hjälp av datorspelet så får USA mycket reklam och berättar om sin arméideologi för unga människor i deras eget hem.⁵⁰ 2009 gav US Army ut den tecknade serietidningen Americas Army på internet. Den fick namnet ”arméns officiella tecknade serietidning”. Författaren bakom Americas Army, amerikanen och tidigare marinkårssoldaten M. Zachary Sherman beskrev i en intervju med den amerikanska tidningen Wired att serietidningen skulle vara en undervisande och realistisk skildring av soldaternas arbete i fält. Sherman ville med serien få läsaren att förstå vidden av de uppoffringar som den amerikanske soldaten gör för landet på slagfältet.⁵¹

⁴⁹ Nieborg, David B, s. 37

⁵⁰ Graham, Richard L 2010. s. 15

⁵¹ Axe, David 2012. Wired,

4 Tidigare forskning

Jag kommer här att berätta om serieforskningen. Tecknade serier har under de senaste 20 åren varit källmaterial för litteraturvetare, humanister, jurister och samhällsvetare i utlandet.⁵² Bland utländska sociologer och samhällsvetare är förmodligen den tecknade serien den litteraturform som drar det största forskarintresset.⁵³ Det är en litteratur som läses av väldigt många, ofta unga läsare, vilket har lett till ett stort intresse bland forskarna att studera dem.⁵⁴ Det är därför inte möjligt att redogöra för samtlig forskning. I den här översikten kommer jag endast att redogöra för de som har betydelse för min egen undersökning.

I Sverige finns det i skrivande stund bara en avhandling på temat tecknade serier och forskningen i Sverige är fortfarande i sin linda.⁵⁵ Trots detta är det vanligt för C- och D-studenter att studera just serier. Sveriges enda avhandling i ämnet heter *Berättande Bilder: Svenska serier för barn* och är skriven 2005. I *berättande bilder* beskriver den svenska litteraturvetaren Helena Magnusson svenska barnserier från 1800-talet och framåt.

Intresset för seriestudier är desto större i den angolsaxiska världen. 2012 gav en samling serieteoretiker ut boken *Critical Approaches to Comics*. I den beskriver teoretikerna serietidningens form och hur den har växt fram, samt metoder för att studera den. Men serier som akademiskt studieobjekt håller på att vinna mark även i Sverige även om vår inhemska forskning fortfarande är i sin inledande fas. En viktig svensk forskare är Fredrik Säfström, chef för seriefremjandet och doktorand vid Malmö Högskola. I boken *vad är tecknade serier?* redogör han för tänkbara teoretiska perspektiv för studie av serietidningar. Säfström menar att serier som akademiskt ämne fortfarande är väldigt ung och

⁵² Chambers. Julia, s. 151

⁵³ Seriöst om serier, s. 51

⁵⁴ Seriöst om serier, s. 51

⁵⁵ Säfström, Fredrik 2005. s. 10

behöver grundforskning. I boken så arbetar författaren med att definiera vad som är en tecknad serie. Han menar att grundforskningen på ämnet är så liten att det första som behöver göras är just en definition av begreppet.

Artikeln *Empower Yourself* av David B Nieborg handlar om hur den amerikanska staten använder datorspel för att rekrytera och sprida propaganda till unga människor.⁵⁶

Artikeln studerar datorspelen *Americas Army*, som är serietidningens systerprodukt. Författaren menar att detta handlar om statligt inkräktande på fantasin. Han menar att detta är gratis reklam åt den amerikanska militären och något som andra staters militärer är väldigt avundsjuka på.

Forskaren Richard Graham beskriver i *Government Issue* de statliga serietidningarnas framställning av den andre. Graham menar att identifiering i den andre inte längre pågår aktivt i amerikanska myndighetsserier och att kalla dem för propaganda gör oss till cyniker.⁵⁷ Han menar att serier som släpptes under andra världskriget var betydligt mer relevanta att anägga ett sådant perspektiv. Jag håller med Graham om detta till viss del, andra världskrigets serier arbetades fram under helt andra förutsättningar än idag. Men seriernas framställning har förändrats sedan dess. Men menar samtidigt att det kan vara relevant att studera materialet ur ett annat perspektiv nämligen det perspektiv som är relevant i vår tid för berättelser om intervention. Det kommer inte att vara relevant i den här uppsatsen att diskutera föreställningar om raser. Istället kommer jag att prata om berättelser om intervention och synen på den andre i det avseendet.

⁵⁶ Nieborg, David B, s. 37

⁵⁷ Graham, Richard L 2010. s. 13

5 Undersökning

Jag kommer nu att tillämpa min narrativanalys och teori på det första av mina teman: framställningen av den amerikanske soldaten i AA Comics. Jag kommer att inleda min analys med att redogöra för de motiv som AA Comics presenterar för läsaren. Jag har identifierat ett par motiv som framförallt är ädla och altruistiska.

5.1 Riddaren i skinande rustning

Rdo är ett litet östeuropeiskt land som är i desperat behov av utländsk militär hjälp från västvärlden. Grannlandet Cerveznia har invaderat och börjar systematiskt mörda de människor som av religiösa skäl inte anses passa in och de som ockupanterna anser vara opatriotiska.⁵⁸ Den tändande gnistan för konflikten berättas i det första numret av en arméofficer vara ekonomiska problem i fiendelandet.⁵⁹ I inledningen av nummer 1 så fortsätter officeraren att orsaken till fiendernas anfall är att dem vill åt naturresurser. Men dessa naturresurser försvinner sedan snabbt ur handlingen. Handlingen kretsar sedan kring fienderna, de skadade civila och narrativ om hjältedåd från de amerikanska soldaterna. USA intervenerar utan att resonera kring interventionens följder, för att beskydda oskyldiga ifrån grymma despoter.

I Anne Orfords artikel identifieras politiska aktörer utifrån särskilda kännetecken som jag känner igen i källmaterialet. I Orfords narrativ är säkerhetsrådet en god patriark som bryr sig om sin omvärld. När säkerhetsrådet enas om intervention blir den som får interventionen på sig genast ett samhällsligt offer.⁶⁰ Det internationella systemet som i Orfords narrativ nästan alltid är ett enat förbund vill vrida klockan tillbaka till så som det såg ut innan oförätterna ägde rum. Mina soldater är också riddare, på liknande sätt som

⁵⁸ Sherman, M Zachary 2009. Americas Army 1# s. 1

⁵⁹ Sherman, M Zachary 2009. Americas Army 1# s. 1

⁶⁰ Orford, Anne. s. 695

riddarna i säkerhetsrådet. Dem vill vrida klockan rätt. Dem vill införa säkerhetsrådets och det påstådda internationella samfundets vilja. Beskyddet av civila har högsta prioritet i AA Comics. Krigandet omnämns inte som krig för senare nummer i den tecknade serietidningen. Men i den inledande delen av serien är de ädla motiv som presenteras. Den amerikanska soldaten arbetar för att ”stoppa”, för att ”rädda” och för att ”befria”. Senare i serien talas det istället om upprustning, krigande, och de humanitära orden försvinner ganska omedelbart. I serien begår den amerikanska armén aldrig krigsbrott. Detta är något som USA försöker förhindra det med sin närvaro. Fienden däremot, är fruktansvärt brutal och ofta mindre professionell.

Ett vanligt motiv är användandet av offerbilder. Det tredje numret handlar om två personer på flykt i Cerveznia. De två personerna är en pappa och hans dotter som är cirka 6 år gammal. Här visar armén upp sin goda teknologi (en drönare) och hur professionella armén är. Med drönaren så skjuter armén ner dem anstormande fiendetrupperna. Drönaren används för att skydda barnet och hennes pappa. När drönaren upptäcker att det

finns civila i området. Serien avslutas med att drönarpiloten återigen värvas. Han säger att deras arbete är för viktigt att lägga av.⁶¹

I alla nummer så poängteras den amerikanska arméns yrkeskicklighet. Men detta blir särskilt tydligt i det tredje numret *under a watchful eye*. Dem beskrivs som kirurger när dem beskyddar den flyende familjen. Den amerikanska arméns våldsanvändning är stor och skräckinjagande. Men trots detta kan dem likt ett datorspel med stor precision att beskydda föräldern och barnet. När föräldern dör så är det inte för de amerikanska drönare. Det är svårt att bedöma hur många fiendesoldater som dödas, men säkerligen ett 30-tal män som stupar.

Men Amerika arbetar inte alls ensamma. I det fjärde numret börjar de amerikanska soldaterna att träna de inhemska soldaterna som är lojala med civilbefolkningen.⁶² De allierades samarbete med USA är något som alltid framställs som särskilt viktigt. Hoten finns alltid att koalitionen ska splittras och de som sitter med den förmågan är terroristerna och deras allierade, General Adzic. I en panel blir hon dödas med kulsprutor och hon ger sitt liv för sitt barn, som överlever. En amerikansk soldat blir misstänkt för mordet och han försätts i husarrest. I slutet av numret får han veta att den amerikanska utredningen har visat att han är oskyldig. Leende stiger han ut i arbetslivet igen.⁶³ Vi får inte veta mer om vad som hände med kvinnans barn.

64

I beskrivningen av kriget är det viktigt för författarna att visa att armén samarbetar med lokalbefolkningen och att man är snäll mot dem för att då blir arbetet mycket lättare. I ett av seriens nummer så berättar lokalbefolkningen om fiendens pansarvagnar som liknar ny teknologi, något som armén inte hade förutsett tidigare.

I Americas Army identifieras en soldat utifrån begreppet hjälte. Hans ansträngningar och hans arbete leder till att han får just denna benämning. Det är detta som skiljer honom ifrån det civila livet, då han är en av många. Men i det militära får han en benäm-

⁶¹ Americas Army 3# s. 23

⁶² Americas Army 4# Escalation s. 11

⁶³ Americas Army 4# Escalation, s. 22

⁶⁴ Americas Army 4 Escalation, s. 4

ning som någon som förbättrar samhället.⁶⁵ Hans uppoffringar leder till något som gynnar alla och inte endast leder till massvis med onödigt lidande och dödande.

Den amerikanske soldaten blir inte oförväntat hjälteförklarad i Americas Army och delar många egenskaper med Anne Orfords redogörelser ifrån sin artikel. Soldaten är god, moralisk och hans uppgift är viktig ur ett samhällligt och socialt perspektiv. Detta är ett epitet som soldaterna tilldelas efter ett hårt arbete i fält. I det andra numret så får en av soldaterna som var fattig i början av handlingen epitetet hjälte i slutet av berättelsen.⁶⁶

Hans arbete leder till en skillnad är andemeningen i många av seriens olika nummer. Den amerikanske soldaten blir beskriven som en försvarare, vars huvudsyfte är att hjälpa till, hjälpa dem svaga och stoppa förtrycket. Dem handlar inte utifrån egenintresse i Republiken Ostregals. Snarare tvärtom. Under detta arbete med att hjälpa flyktingar hamnar USA ofta i stridigheter med den Cervenzska armén. Den cervenzka armén använder sig av grymma metoder och allierar sig med terroristorganisationer. I början av det första numret så gasar den cervenzka armén civila med kemiska vapen. Den amerikanska armén stöter på dessa civila och vårdar dem. I det första numret ger en av dessa civila militärerna tillåtelse att bedriva krig på deras territorium. I inledningen av det första numret så säger en av befälen att de civila behöver få vård och beskydd, något som är deras arbetsuppgift och skyldighet. Men i samma andetag pratar man också om att befria landet. I serien så berättar man om arméns strategier. För att kunna befria landet så måste man samarbeta med lokalbefolkningen.⁶⁷

Den amerikanske soldaten är del av en gemenskap, han räddar civila, han räddar oskyldiga, beskyddar staters suveränitet och han begår inte krigsbrott. Den brutaliserande aspekten av kriget tycks inte påverka honom nämnvärt. I serien så fokuseras teman om brutalitet främst på fienden. De egna soldaterna är inte alls brutala.

⁶⁵ Americas Army 43 Escalation s. 3

⁶⁶ Sherman, M Zacahry 2009. Americas army 2# s. 19

⁶⁷ Americas Army 1# Knowledge is power, s. 3

68

I den här seriepanelen så får amerikanska soldater höra vad som krävs av dem och hur situationen ser ut. Anne Orfords narrativer om orsaker till intervention är väldigt tydliga i Americas Army. I det första numret så beskriver Sherman premissen för kriget i Americas Army. Det berättas att en grannstat har anfällt Cerveznia. Orsaken till anfallet ska vara ekonomisk misslyckad politik. Detta påminner starkt om Anne Orfords teorier om anledningar till den västliga interventionen. En orsak i Anne Orfords narrativ är just den ekonomiska krisen. Därför kommer soldaterna till det lilla landet för att rädda dem från sig själva. Med sig kommer dem med teknologi, civilisationen och med uppdraget att rädda. En annan orsak till den humanitära interventionen är det pågående folkmordet. Fiendelandet har påbörjat ett folkmord på de stammar som bor i Rdo.⁶⁹

I serien är den amerikanska armén inledningsvis bara en humanitär styrka som ska hjälpa till med flyktingsituationen. Detta gör dem också inledningsvis. I det första numret så huserar armén en flyktingförläggning där offer för de grymma fienderna tas om hand och får vård. Soldaterna sitter vid de sårades sida när dem dör. Redan i inledningen i den första serietidningen framhåller befälen det rent självklara i att den amerikanska

⁶⁸ Americas Army 1 # s. 3

⁶⁹ Sherman, M Zachary Americas Army 1# Knowledge is power, s. 1

armén ska ”befria de människor som befinner sig under förtryck.” Det humanitära arbetet jämförs med att befria befolkningen militärt ifrån förtryckarna. Men när det militära arbetet fortlöper är armén oerhört noggrann att civila inte blir skadade. Någon ”collateral damage” orsakar inte den amerikanska armén på civilbefolkningen. Om något sker på diverse byggnader eller de intervenerade folkens tillhörigheter är de endast för att fienden är antingen klumpig, listig eller väldigt slug.

I både nummer 1 och 3 poängterar författaren Sherman arméns stora professionalitet. I det fjärde numret, Escalation, blir soldaterna lärare. De cervinzka-armén tränas upp i counter-terrorism för att möta den nya fienden, Red Coin-terroristerna. Red Coin-terroristerna är exempel i Americas Army på fiendens ansikte. Längre har den amerikanska staten använt serier för att beskriva sin fiende. Under andra världskriget var fienden det japanska ”gula” hotet, det som kännetecknade det japanska hotet var en rasistisk beskrivning där soldaten avhumaniserades. Den japanska fienden var brutal.⁷⁰ Fiendens brutalitet är ett tema som är med i Americas Army. I det fjärde numret mördas en kvinna av Red Coin-terroristerna.

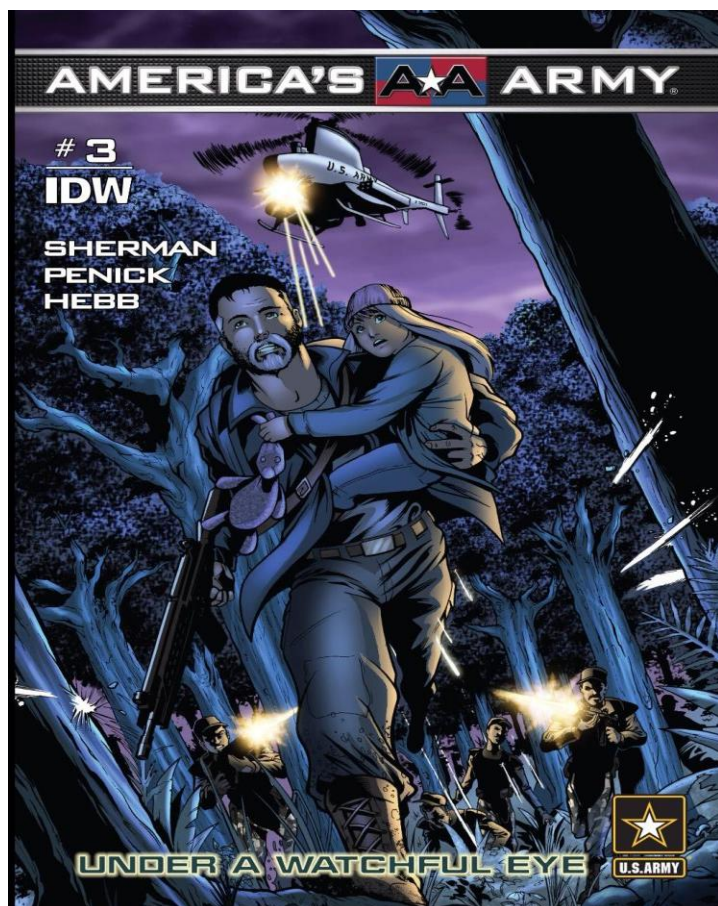

⁷⁰ Comic book nation, s. 22

⁷¹ Sherman, M Zachary Americas Army 3# s. 3

Många av soldaterna beskriver sin arbetsuppgift som något viktigt. På den här bilden så har soldaten ångrat sig. I numret så tänkte han lägga soldatkläderna på hyllan. Men i slutet av numret så förstår han att hans uppgift är viktig och han kan inte lägga av. Det finns inte tillräckligt många drönar-piloter. Han vet om att barnen och frun hemma i USA är stolta över honom och att hans arbete är så viktigt att han inte kan lägga av med det.⁷² Hans kompetens är svår att ersätta.⁷³ Tematiken om den uppoffrande soldaten tydliggörs i det här numret.

I det fjärde numret tränas de lokala soldaterna i gerillastridsföring. Detta är något som utvecklas snabbare och snabbare samt blir ett reellt hot mot den organisation som befinner sig på humanitärt uppdrag i Cerveznia, koalitionen. Hotbilden riktas framförallt i serien mot koalitionen, mot att den kan splittras och att fienden är direkt ansvarig till denna möjliga fragmenatering.

74

⁷² Under a watchful eye. s. 1

⁷³ Under a watchful eye, s. 22

Det här är omslaget till nummer 3 i Americas Army: Under a watchful eye. På bilden så ser ni en obemannad drönare som skyddar ett barn och hennes pappa ifrån fiendestyrkorna. I Americas Army är ofta ett vanligt offer föräldrar. Temat om föräldern som offer återkommer i nummer 4 då en mamma mördas, som en mänsklig sköld i en terrorist-räd.⁷⁵ I båda händelserna blir barnet föräldralöst och överlever mirakulöst som en följd av den amerikanska hjälpen. Denna skildring av drönare som humanitära verktyg och inte offensiva vapen tangerar vad som kan anses vara propaganda. Idag associerar få människor drönarna och det amerikanska drönarkriget med humanitära aktioner.⁷⁶ Men här får den en humanitär vinkel. Texten längs ner hävdar att de personer som flyr på bilden är övervakade av ett vakande öga. Jämte denna text står det ”US Army”. Min tolkning är att det är USA som genomför detta beskydd och att detta är något som är arméns uppgift.

Anne Orfords teori om maskulin humanitarism räcker inte till att förstå alla delar av Americas Army. I Americas Army finns många gamla militaristiska teman som syftar till att rekrytera unga människor in i militären.⁷⁸ Det andra numret handlar om en gymnasieelev som saknar syfte i livet. Han har inga pengar och för dåliga betyg att kunna bli läkare. Temat om klass och militär är tydligt i materialet. Han bor i ett fattigt hem och saknar riktiga förebilder. Hans pappa är elak mot honom som ni ser på bilden och han

⁷² Americas Army Under a watchful eye (omslag)

⁷⁶ Zachary Sherman 2009 Americas Army comics nr 4 s. 1

⁷⁷ Zachary Sherman 2009. s. 5

⁷⁸ Nieborg, David B. s. 36

mår dåligt av den miljön. Pappan dyker inte ens upp för hans studentdag. I den tecknade serien så fuskar han ett antal gånger genom numret.⁷⁹

Serien avslutas med ett prov. Eleven planerar att fuska men i sista stund så ångrar han sig och kastar papperslappen i en papperskorg. I slutet av numret träffar han en sergeant som säger att militären vill nu ha honom. Han har visat upp kvalitéer som värdesätts i det militära. I det militära blir han en bättre människa. I serien får han skäll av sin flickvän, som menar att hans mamma inte hade varit stolt över honom om hon hade varit vid liv. Det viktigaste i livet är ju inte betygen utan att kunna se sig i spegeln och vara nöjd med sitt liv. Armén leder till en sorts botgöring och frigörelse ifrån det tidigare negativa livet.

I det militära får han alltså lära sig arméns ideologi, professionalism, heder och ära.⁸⁰ Nu är det inte längre möjligt för huvudpersonen att slarva. Om han slarvar så hamnar människor i sticket, något som måste undvikas till varje pris. Detta tolereras inte heller av hans överordnade. I Americas Army får huvudpersonen i nummer 2 ett par utskällningar genom numret.⁸¹ Men hans arbete får resultat. I armén får han beteckningen ”hjälte” något som är en stor motsats till hur det såg ut innan, då han var ett problem-barn och saknade motivation samt i hög grad var en cyniker.⁸² Den fattige får i militären ett syfte och han blir en bättre person i det militära. Där har alla hans kamrater koll på honom, och vice versa, något som hans familj inte lyckas med. På många sätt blir militären viktigare familj för huvudpersonen i nummer 2 än hans gamla. Han säger avsked till sin flickvän och försvarar värvningen med att i militären så har han fler möjligheter än vad han annars skulle ha. I inledningen av berättelsen berättas att huvudpersonen är son till en sjuksköterska, och i det militära får han arbeta med det han vill och hans dödemor skulle förmodligen vara stolt över honom nu.

Americas Army comic talar till den idealistiske läsaren. Med ett språk som talar om förtrycket, hjältedåd riktas det in till en målgrupp som möjligtvis inte anser att mili-

⁷⁹ Americas Army 2# Rise up to the challenge, s. 3

⁸⁰ Americas Army 2# Rise up to the challenge, s. 5

⁸¹ Americas Army 2# Rise up to the challenge s. 1

⁸² Americas Army 3 # s.1

tären är en karriär, men som avskyr förtrycket. Materialet säljer in en livsstil där huvudpersonen, dvs. den karaktär som läsaren ska identifiera sig med befriar, räddar och stoppar det onda och barbariska. I Americas Army blandas underållningen med rekryteringsnarrativ.

Den statligt utgivna serietidningen Americas Army är ett tydligt exempel på krigsretorik som återger föreställningar om den goda intervenerande västerländska staten. Landet Cerveznia behöver hjälp, då landet har blivit anfallet av fiendemakt och inleder systematiska förföljelser på de stammar som är bosatta där. Till sin hjälp har fiendestaten Red Coin-terrorister, analogier får vår tids terroristnätverk. Soldaterna är som Anne Orfords text riddare i vit rustning som endast arbetar för kosmopolitik. I det första numret framhåller soldaterna att armén har fått i uppgift att beskydda RDO-stammen, som har blivit utsatt för folkmordshandlingar av grannstaten. Det är utifrån en folkmordshandling som det amerikanska krigsmaskineriet ställs igång i materialet.

Man kan här återkoppla till David B Nieborgs artikel Enpower yourself. Genom att skriva en egen propagandatext så slipper militären arbeta med censur av andra medier. Liket datorspelet i Enpower yourself artikeln är den här tecknade serien del av ett media-krig om rekryter. Med att använda serier som alla kan nå, gratis, så får man ut sitt budskap till allmänheten. Det är ett smart sätt för armén att nå de personer som är intresserade av det här materialet och som tilltalas av det. Det är ett smart och klyftigt sätt att militarisera, att få nya människor in i militären.

Det uttalade syftet med den här serietidningen är att visa upp den amerikanska arméns kärnvärderingar för en intresserad publik, och göra det som Hollywood filmer alltid skall ha misslyckats med, nämligen att ge en realistisk skildring av den amerikanska soldaten i fält.

Ett viktigt inslag i berättelserna är gemenskapen. Detta kan givetvis bero på att den riktar sig främst till en samhällsgrupp som i hög grad lever under ovetskap om vad de ska göra av sina liv. Ofta har unga personer inte heller de medel som krävs för att studera vid universitet. För dessa blir nummer 2 tillägnade.

Varje tecknad serie har ett reklamblad ifrån militären. Ofta beskrivs sloganerna som ”strenght in the field, strength at home” och ”army strong”.⁸³ Det finns en koppling mellan det militära lidandet och hemmet i övrigt.

Sammanfattningsvis är den amerikanska militära livsstilen och statusen något som kännetecknar huvuddelen av berättandet. Den berättar även om den vapentechnologi som landets militär besitter. AA Comics fyller en rad funktioner och har inte endast den politiska funktionen. Den berättar, undervisar och säljer avslutningsvis in reklam om armén. Förutom att berätta för läsaren om de amerikanska soldaternas uppoffringar, blandar AA comics undervisning om soldatens arbete, ren actionunderhållning och sublima budskap som ska få läsaren att besöka arméhemsidan *goarmy.com*, för att där ta de första stegen till att ta värvning.

5.2. Fienden och symboler för hjälplöshet: Den andre i Americas Army Comics

Orfords narrativ om fienden är en röd tråd genom handlingen. Den andre, eller fienden är en anti-demokrat medan den västerländske soldaten representerar civilisationen, friheten och de västliga värderingarna. Det uttalade syftet med den amerikanska intervent-

⁸³ Americas Army 4# Escalation s. 5

ionen är just den humanitära aspekten. Väldigt lite tid läggs på att definiera de säkerhetsintressen som USA har i regionen, eller andra stormakters ansvar för kriget på territoriet. I historien finns en skurk, och en god amerikansk soldat som ska stoppa detta händelseförlopp ifrån att hända.

Fienden är i Orfords artikel en korrupt stat som behöver lära sig en läxa av det samlade västerliga internationella samfundet.⁸⁴ Likheten med AA Comics är slående. Fienden som existerar i AA Comics är representerad av en korrumpad, brutal och grym diktator. Hans soldater och dess metoder definieras genom dess brutalitet och motsatthet gentemot den amerikanska militären som kännetecknas av goda och ädla ideal.⁸⁵ Likt narrativen i Orfords artikel behöver den grymma diktatorn lära sig en läxa och seriens handling kretsar kring att utkräva detta.

En viktig del i Anne Orfords narrativ är om kvinnornas ställning i interventionsnarrativen. I AA Comics är de amerikanska kvinnliga soldaterna i första hand bipersoner. De sätts aldrig i serien som huvudpersoner. Dem är läkare, dem är arbetskamrater men dem är aldrig givna ett fokus som kan jämföras med de soldater som i varje nummer utför den amerikanska svärdsmissionens arbete. Om vi jämför med andra världskriget serier som hade betoningen på rasmässiga kännetecken, är det få sådana som vi hittar i AA Comics. Det enda som jag har kunnat identifiera är skäggiga män kontra orakade amerikanska soldater. Det är väldigt ovanligt i serien att se en amerikansk soldat i skägg, däremot är det oerhört vanligt att fienden gestaltas utifrån att ha ett stort skägg. Endast en gång i serien har jag kunnat hitta en amerikansk soldat i skägg, då en patrull amerikanska Special Forces är *under cover* i fiendeland.⁸⁶

Men hur gestaltas då de kvinnor som befinner sig i skottlinjen mellan de barbariska fienderna Red Coin-terroristerna och de amerikanska soldaterna? Orford lyfter fram i sin artikel att kvinnor ofta är symboler för hjälplöshet. I de allra flesta fall i AA Comics är de andra kvinnorna offer. I ett par nummer så blir det kvinnorna som i första hand blir offer för den utländska ockupationsstyrkans vapen. De brutala fienderna som använder

⁸⁴ Orford, Anne. s. 696

⁸⁵ Orford, Anne, s. 695

⁸⁶ Zachary Sherman Americas Army nr 2# s. 18

vapentechnologi som inte är hedersamma, använder dessa på kvinnor något som får konsekvenser längre fram i historien.

Tematiken om den svage andre har en viktig betydelse i AA Comics. I serien beskrivs och tydliggörs vad det är den amerikanska militären faktiskt beskyddar. Narrativet i Americas Army är att USA möter en fiende som är motsatsen till dem själva. Fienden är en antidemokratisk despot som inte respekterar de mänskliga rättigheterna. Han är en nationalist som vill dominera. USA är det som står i vägen för hans herravälde.⁸⁷ Det finns också ett tydligt skönhetsideal i det här materialet. Medan de amerikanska soldaterna är de flesta gånger renrakade är fienderna skäggiga män med svart hår. Americas Army framställer sin fiende som väldigt duktig på sitt arbete. Detta är inte alls ovanligt. Under andra världskriget beskrev de statliga serierna japanerna som skickliga motståndare, detta för att inte få soldaterna att undersakta sin fiende.⁸⁸ I Americas Army är fienderna brutala. Dem använder omänskliga vapen och metoder. I det första numret så syns en fiendesoldat med kemiska vapen som han senare släpper på civila. I det fjärde numret använder fienden kvinnor och barn som mänskliga sköldar i en räd mot en amerikansk vägblockering. Om andra världskrigets statliga serier hade tydliga avhumaniserande tendenser så är AA Comics mycket mer nedtonad i den bemärkelsen. Dock poängteras istället fiendens oerhörda grymhet, något som var vanligt även under 1940-talets krigsserier.⁸⁹

⁸⁷ Zachary Sherman Americas Army nr 3# Under a watchful eye, s. 1

⁸⁸ Graham, Richard L. s. 11

⁸⁹ Graham, Richard L. s. 10

Så här ser det oftast ut. Kvinnorna är offer för fiendens inhumana krigande. I den här bilden beskrivs ett tydligt narrativ om interventioner på den ”andra” staten, den stat som behöver civiliseras.⁹⁰ Orfords narrativ om kvinnan som offer är även det väldigt tydligt på det här materialet.⁹¹ Här beskrivs våldet som nästan baserat på koncensus. Kvinnan på bilden ger soldaterna sin tillåtelse att bedriva krig emot fiendestyrkorna. Hon berättar att hennes son har dött och soldaterna säger att hon är en kämpe.⁹² I vänstra hörnet av bilden så ser man hennes skador ifrån de kemiska vapnen. Efter att ha gett sin tillåtelse till den humanitära interventionen, så dör hon.

⁹³ Krigandet på utländsk mark baseras på koncensus. Det är inte bara Amerika som anser att det är legitimt att utföra krigshandlingar på fiendeland, det baseras också på folkviljan. Berättelsen i AA Comics talar till de som tycker att narrativen är attraktiva och detta gör den väldigt raffinerat. Materialet som sådant talar framförallt till idealister och de som saknar annan utväg i livet. Detta kan vara personer som inte har föräldrar som har råd till en College-utbildning. Den talar även till de som saknar möjlighet att kunna vara någon. Den berättar att du kommer att få vara en hjälte. Du kommer att få gå från att vara fattig och ha lågstatus till att välrespekterad, professionell och stå för ideal som representerar det bästa i världen: Heder, ära och godhet. Detta tydliggörs i nummer 2 där en sergeant förklarar för en person som passar in mallen ovan att du kommer att bli någon.⁹⁴ Det finns ett tydligt berättande i det här materialet. I militären blir du nå-
gon

⁹⁰ Americas Army 1# Knowledge is power, s. 4

⁹¹ Orford, Anne 1999. s. 680

⁹² Americas Army 1# Knowledge is power. s. 4

⁹³ Americas Army 1# Knowledge is power. s. 4

⁹⁴ Americas Army 2# s. 2

På den här bilden har terroristerna använt en kvinna som en mänsklig sköld. Över henne är hennes förtvivlade son som sörjer sin mamma. Anne Orfords narrativ om kvinnan som offer tydliggörs i det här materialet. Soldaten skriker att man ska skicka fram en sjukvårdare. Samma soldat kommer senare i numret att stå anklagad för krigsbrott. Misstanken finns att det är han som har skjutit kvinnan.⁹⁵ Den teckande serien avslutas med att han frias från alla anklagelser och leende stiger ut i arbetslivet igen.⁹⁶ Kvinnan har gett sitt liv för sitt barn. De utländska kvinnorna är offer för ondskan. Det är väldigt sällan som läsaren möter en kvinna som är annat än ett offer med udantag för drönaskytten i nummer 3 och läkaren i nummer 2.

Sammanfattningsvis så kan jag utifrån den här serien säga att Anne Orford har flera poänger i sitt arbete. Soldaterna i Americas Army Comic är riddare i vit rustning och det motiv som de har för denna intervention är skrämmande likt den teori som Anne Orford lyfter fram i sin artikel. Soldaterna är representanter för det västliga och vad väst står för. Huvudpersonen i berättelserna är alltid en manlig soldat, som representerar västerlandets politiska honnörsord. Han krigar inte för egen vinning, han hjälper de svaga och han arbetar för att vända klockan rätt. Världen som den ser ut nu i serien tickar fel, ordningen är i obalans och det finns alltid risk för att kaos ska utbryta. Hoten som riktas mot den amerikanskledda koalitionen löper alltid risk för att splittras något som alltid bör

⁹⁵ Americas Army 4# Escalation, s. 20

⁹⁶ Americas Army 4# Escalation, s. 22

undvikas. Tanken om fragmentering är något som oroar och det är soldatens arbete att se till att klockan återigen tickar som den ska.

Den amerikanska soldaten försvarar civilas liv, deras självstyre, och dödar de onda terroristerna.⁹⁷ Hjälten är alltid en man, kvinnorna är bakgrundsfigurer. Kvinnor finns visserligen med i striderna med drönare. Men dem får ingen huvudroll. Det allra vanligaste är att kvinnor är med som offer. Detta lyfter även Anne Orford fram i sin artikel. Men det kommer jag att prata om längre fram i uppsatsen. Läsaren ska identifiera sig med en man och inte med en kvinna.⁹⁸ Till höger ser man det hotade barnets nallebjörn och en explosion i bakgrunden. De amerikanska drönarpiloterna är oerhört precisa. Avståndet mellan barnet och drönargranaterna kan inte vara särskilt stort, men trots det så är piloterna ”som kirurger” i sin precision.⁹⁹ Barnet och pappan skadas inte av eldgivningen.⁵ Serien lockar unga människor in i det militära med ett språk om interventionism, hög status och professionalism. Detta är ett raffinerat maktspråk som riktar sig till dem som saknar samhällelig status och de som behöver det. I serien så skriver USA: join the army. Istället skriver dem en amerikansk soldat bekämpar ondskan och är respekterad. Det är ett rekryterande maktspråk som talar till idealisterna, och de som saknar annan utväg än militären. Likt i Orfords narrativ, uppmanas läsaren att identifiera sig med en manlig soldat som befinner sig på andra sidan jorden.¹⁰⁰

⁹⁷ Americas Army 1# Knowledge is power, s. 3

⁹⁸ Orford, Anne. 1999. s. 4

⁹⁹ Under a watchful eye, s.10

¹⁰⁰ Orford, Anne. s. 699

6 Slutsats och sammanfattning

Jag har i uppsatsen studerat en informativ reklamserie där staten USA lockar och försöker sälja armélivet med narrativ om hjältedåd, professionalism och samhällelig respekt. Narrativ som används för att locka till sig unga människor är om den intervenerande hjälten. Många av argumenten som presenteras är altruistiska. Berättelserna om kriget i RDO varvas med reklamblad där den amerikanska armén visar upp slogans såsom: ”Army Strong”. Det är ädla motiv som talar till idealister och människor som har inte möjlighet att förverkliga sig själva annat än genom militären. Min slutsats är att Americas Army säljer in armélivet genom att visa bilder och kommunicera om det humanitära krigandet samt att man använder de narrativen som existerar i dagens diskurs kring intervention. Det är anmärkningsvärt att den amerikanska militären anser att det här narrativet säljer.

Arméserien arbetar hårt för att beskriva den amerikanska soldaten som en hjälte, vars närvaro behövs och om han inte finns med kan det gå riktigt illa för de civila som råkar befinna sig i fiendens närhet. De är riktade mot en publik som är idealistisk och som kan intressera sig för de här narrativen. Berättelserna om den intervenerande hjälten tilltalar säkert till de människor som vill uppleva och få bekräftelsen att dem är hjältar. I seriens andra nummer så är huvudpersonen en människa utan syfte, utan motivation och utan möjligheter att realisera sina mål. Men i armén så blir han genast en hjälte, och en förebild för många andra.

Det är uppenbart att Orfords narrativ inte räcker. Man väljer fortfarande att använda militaristiska motiv, såsom exempelvis om fattigdom för att locka unga människor till det militära. Men bara en sådan sak som att Orfords narrativ säljer är anmärkningsvärt ur en reklamsynpunkt.

Americas Army tangerar enligt mig gränser för vad som kan beskrivas som propaganda. Den beskriver användningen av drönare som ett humanitärt vapen och berättar inte om ”collateral” damage.¹⁰¹ Detta berättande tangerar propagandalöggen. Jag ser den som en tryckt serie för att sprida reklam kring armén. Likt systerprodukten datorspelet Americas Army III försöker armén få läsaren att identifiera sig med armén. Särskilt i andra numret presenterar armén de problem som fattiga i USA har med bland annat har med möjlighet att få högre utbildning. Men man försöker också ge reklam åt yrkesrollen och man beskriver fiendens metoder som särskilt brutala och hemska, medans de egna soldaterna är snälla och goda.

Serietidningen levererar, trots att den har ett utbildningssyfte, in säljande meddelanden. I det här materialet försöker USA sälja in livet som soldat. Det som kännetecknar serien är att armén framställer sig själv som en attraktiv arbetsplats. De soldater som kämpar i Cerveznia är otroligt professionella soldater, förmodligen de bästa i världen. Både moraliskt och militärtekniskt är deras arbete omöjligt att kritisera. De kämpar för varandra, de förlorar blod för andra och beskyddar de civila innan de väljer att förstöra Adzic krigsmaskin. Det finns ett narrativ om en soldat, som ger sig själv för andra. I många av de reklambilder som publiceras mellan serietidningar så berättas att en stark armé i fält, leder till ett starkt Amerika.

Beskrivningen av konflikterna i mellanöstern är väldigt vinklad. I den här redogörelsen beskriver man endast de brott som begås av fienden, men ingenting om de egna brotten. Kriget beskrivs även som ett äventyr, vilket försvårar att detta skulle kunna kallas för en rent undervisande text.

Den amerikanska armén försöker aktivt stärka varumärket US Army i det här materialet. Soldaten är finare än vad andra människor är.¹⁰² Han är både uppoffrande och professionell. Genom soldaternas uppoffringar i fält, mår hemlandet bra. Varje nummer i följetången Americas Army berör just ett par centrala teman kring armén. Den amerikanske soldaten är en del av ett ekosystem där han kämpar för andra likasinnande. Den gemenskap som han tilldelas i de situationer som Americas Army framställer går inte att

¹⁰¹ Collateral damage: Fackterm för oavsiktligt dödande,

¹⁰² Americas Army 2# Rise up to the challenge. S. 5

likställa med något liknande, är andemeningen. Soldaterna blir erbjudna en gemenskap i de här serierna. AA Comics försöker som Nieborg lyfter fram i sin artikel, att likt sin digitala motsvarighet datorspelet Americas Army, inte att övertala utan snarare att dra uppmärksamhet till den amerikanska arméns internethemsida goarmy.com, där den vill få unga män och kvinnor att ta värvning. AA Comics skriver aldrig *join the army*, den skriver *army strong*. Det är viktigt för serien att statusen på soldatyrket inte ruckas på. Serietidningen blir ett led i att ge reklam åt de äventyr och den gemenskap som armén står för, eller åtminstone den idealvärld som staten vill förmedla

Jag menar att Americas Army är en rekryteringspamflett som likt många av sina föregångare glorifierar armélivet men den ger uttryck för många av vår tids politiska ideal såsom skyldigheten att försvara civila och rätten till intervention. Jag vill här avsluta min uppsats med att ge förslag till den framtida forskningen. Det hade varit intressant att göra en utökad studie om rekryteringsmaterial i det militära. Den här studien har öppnat mina ögon för den enorma mängd reklammaterial som världens arméer varje år ger ut. Att studera den här typen av reklam ger oss en ökad förståelse för det militära byggets sätt att locka in människor i armén.

Referenser

Källmaterial

Sherman M. Zachary IDW Publishing 2009. Americas Army #1 *Knowledge is power*

Sherman M. Zachary Sherman IDW Publishing 2009. Americas Army #2 *Rise up to the challenge*

Sherman M. Zachary IDW Publishing 2009. Americas army #3 *Under a watchful eye*

Sherman M. Zachary IDW Publishing 2009. Americas armt #4 *Escalation*

Sherman M. Zachary IDW Publishing 2009. Americas army #5 *Tipping Point*

Sherman M. Zachary IDW Publishing 2009. Americas army#6 *The Coming Storm*

Sherman M. Zachary IDW Publishing 2009. Amerias army #7 *Proving Grounds*

Sherman M. Zachary IDW Publishing 2009. Ameriacas army #8 *Make Ready*

Sekundärlitteratur

Axe, David 2012. *Bad Recruiting tool, worse story* i Wired 2012.

elektronisk hämtad 2013-12-9 <http://www.wired.com/underwire/2012/07/americas-army-comic-con/>

Graham, Richard L. (2010) *Government Issue comics for the people 1940s – 2000s*

Harrison, Dick. 2001. *Propagandans ansikte* i Populär historia.

elektronisk hämtad 2014-01-06 <http://www.popularhistoria.se/artiklar/propagandans-ansikte/>

Hegerfors, Sture & Nehlmark, Stellan (red.), *Seriöst om serier*, Almqvist & Wiksell, Stockholm, 1973

- Levitz, Paul, *The golden age of DC comics: 1935-1956*, Taschen, Köln, 2013
- Magnusson, Helena (2005). *Berättande bilder: svenska tecknade serier för barn*. Diss. Stockholm : Stockholms universitet, 2005
- Niebord, David B 2010. *Empower yourself, defend freedom*.
- Rouse, Ed. *Comic book Psy op* <http://www.psywarrior.com/PsyopComics.html>
elektronisk hämtad 2014-01-06
- Friedman, Herbert A. <http://www.psywarrior.com/GrenadaHerb.html> *United states Psy Op in Grenada* hämtad 2014-01-06
- Schliefer, Ron 2012. *The Enemy's Image: Propaganda in the Arab-Israeli Conflict I*
Vuroinen, Marja (red.) *Enemy Images in War Propaganda*: Cambridge
- Smith, Matthew J. & Duncan, Randy (red.), *Critical approaches to comics: theories and methods*, Routledge, New York, 2012
- Strömberg, Fredrik (2003). *Vad är tecknade serier? en begreppsanalys*. Åkarp: Seriefrämjandet